

A MUNKA

Megjelenik: Szombaton

Negyedévre 2 Pengő

Postacsekk: 28.744 sz

Apróhirdetéseket: szavazatok

8 fillér, a legkisebb hirdetés 80 fillér.

Agrárörökösödés.

Irt: Ivády Béla h. államtitkár, orsz. gyűl. képviselő.

A magyar föld konzerválásának kérdése a legszorosabban összefügg a tagosítás kérdésével.

Hiába tagosítjuk az egész országot a legrövidebb időn belül, ha nem gondoskodunk egyttal arról is, hogy a tagosítás gazdasági előnyei meg is rögzíthessenek s ha nem gondoskodunk arról, hogy megszűnjék a birtokelaprózás további lehetősége. Amint az eldarabolt birtokok összeváltása csak a tagosítás útján hajtható végre eredményesen, úgy a tagosítás gazdasági előnyei kizárólag úgy rögzíthetők meg eredményesen, ha gondoskodunk arról, hogy az agrárörökösödési gondolat a mai Corpus Jurisunkba is beiktattassék.

Az agrárörökösödést csak ott lehet helyesen bevezetni, ahol a népszokás ilyen irányban már kifejeztedett, mint ahogy Németország legtöbb apró államában megtörtént, ahol az agrárörökösödésnek a legkülönbözőbb rendszerei vannak már életbeéltetve, ahol ugyyszólván csak kodifikálni kellett a meglevő jogszokásokat. De, vajjon akkor, amikor a gazdasági szükségesség ezt felettlenül megköveteli, nem kötelezzük-e kezdeményezőleg fellépünk ezen a téren is és vajjon ami népünk szokásaiba nem találhatjuk-e fel a kritériumait annak és nem bizhatunk-e abban, hogy ezt az újítást a mi népünk is csak helyeselni fogja? Hiszen nem az a gyakorlati divék-nálunk is sok helyen, hogy pl. az apa legtöbbször csak egy fiúnak hagyja a földjét, annak, akit leginkább tartalkalmának gazdának; a leányt, a testvéreket pedig iparkodnak vagy a jószágból, vagy ebből-abból, szóval másból kielégíteni? Ugyanigy van ez a tanyásbirtokok tulajdonosainál is. Nem helyes-e, nem természetes-e az a törekvésük, hogy

ezt a gazdasági egységet, az egész család existenciáját, a tanyát elsősorban is egy kézbe adják, hogy megmaradjon ez a gazdasági egység.

Csanád szatmármegyei községben például, amelyet a múlt század közepén a gróf Károlyi család telepített, akkor 89 telket hasítottak ki s a mai napig 83 telek teljes egészében osztatlanul fennáll csak 6 osztott meg. Miért? Mert ebben a községben a lakosság a saját iniciatívájára megcsinálta az agrárörökösödési rendet. Egész egyszerűen a legmegfelelőbb, a gazdaság vezetésére legalkalmasabb egyednek adták a birtokot. Érdekes, hogy ebből a községből került ki a legtöbb ápoló apáca, pap, katona, tanító, de az eredmény az, hogy van egy gyönyörű szép, rendezett, gazdag községük, nincs birtokelaprózás, jómód van és ennek ellenére még sincs egyke Csanád községben. Ime, a mi népünk szokásaiban igenis megtalálható az alap arra, hogy az agrárörökösödési gondolatot meghonosítsuk.

Nem akarom itt azt a kérdést fejtegetni, hogy a kötelező törzörökös, vagy fakultatív törzörökös, vagy melyik másik módja az agrárörökösödési rendnek iktatassék törvénybe. Csak arra utalok, hogy szent meggyőződésem szerint a most fennálló osztályörökösödési, egyenlő örökösödési rend az, amely legnagyobb mértékben okozta a földbirtok eldarabolását. Érdekes, hogy ez az örökösödési rend Európában Napoleon Code Civilje révén került. Mi volt ezzel Napoleon célja? Semmi más, minthogy a Bourbonokhoz hű, nagy francia birtokokkal rendelkező főnemességet és nemességet megfoszsa a nagybirtoktól és attól a nagy befolyástól, melyet a nagybirtok révén a népre

gyakorolnak. Épen azért hozta be ezt az örökösödési rendet, mert a maga embereiről hitbizomány útján gondoskodott, amelyek természetesen nem oszthatók.

A magyar kis- és középbirtoknál a mai eldarabolást elsősorban a mostani örökösödési rend okozta. A magam községében is tudok számtalan példát arra, hogy valakinek 10-15 darab földje volt s amikor meghalt nem úgy osztokdottak a fiai, hogy: nekem három darab föld jut, neked négy, neked kettő és így tovább, hanem azt mondták, hogy: mind a tízből, vagy tizenötből akarok kapni! Kézzelfogható, hogy a birtokeladarabolásnak legnagyobb mértékben ez az oka.

Még az egyke ellen is sikeresen fogunk tudni védekezni, ha törvénybe iktatjuk azt a lehetősé-

get, hogy valaki egy gyermekre hagyhassa birtokát, nincs rá szükség, hogy ehhez a szégyenletes bűnhöz forduljon, mely a Dunánulnak egész vidékeit kipusztulással fenyegeti.

Meg vagyok győződve, hogy a földművelésügyi miniszter ur tanulmányoztatni fogja sürgősen ezt a kérdést és mindent elkövet, hogy az ingatlan-örökösödés kérdésében ilyen természetű törvényhozási intézkedés mielőbb életre hívassék. Ha egyelőre egyébről nem, legalább arról történjék sürgősen gondoskodás, hogy a polgári törvénykönyv neheztse meg bizonyos birtokkategorikát, bizonyos gazdasági egységet alkotó birtokok esetében a gazdasági érdek rovására való megosztást.

Tanulmányut.

A magyar delegáció, mely a fasiszta intézmények tanulmányozását tűzte maga elé, báró Prónay György államtitkár vezetésével megérkezett Rómába. A fasiszta ötödik évfordulóján a magyar kormány delegációt küldött Olaszországba, hogy Mussolini alkotásainak sorozatát tanulmányozzák s abból azt, ami hasznos itthon, nálunk is meghonosítsa. A magyar szakbizottság nem azért ment Olaszországba, hogy a fasiszta rendszert lemásolja, s talán itthon, mint rendszert meghonosítsa, hiszen ezt ha meg akarja is egy szakbizottság, vagy akárki más, lehetetlen volna mert a magyar népélet és azok az alkotmányjogi jellemvonások, amelyeket a magyarság specialisan magának vall, nem engedik meg egy idegen népleleknek gyökeredző rendszer egyszerű átvételét. Nekünk alkotmányos parlamenti rendszerünk van, ami ezer esztendő óta államiéletnek a tisztult és tökéletesült eredménye. A magyar bizottság csak azokat a kiváló intézményeket és ritka eredményeket tanulmányozza, amiket a fasiszta kormány öt esztendő szilárd és alkotásokban gazdag uralma produkált. Mert öt esztendő alatt Mussolini kormányzása egységet öntött az olasz néplelekbe, felhívította a nemzet egyöntű lelkiismeretét, állandó harcban számolt le külső és belső

ellenségeivel és e nagy teljesítményű regeneráló munka közben nem feledkezett meg új intézmények létesítéséről sem. Megszilárdította az olasz pénz nemzetközi pozícióját, a gazdasági életbe új lökést vitt be a kereskedelmi és ipari intézmények létesítésének sorozatával. Az elhanyagolt és keveset termelő mezőgazdaságot fellendítette olyan fokára a termelésnek, amelyek Olaszországot függetlenné teszik az idegen élelmiszerek behozatalától. A munkaalkotmány életbehívásával megteremtette az ország munkás társadalmában a szociális békét, nevelő erővé s termelő értékévé avatta a munka kötelességét és szabadságát, aminek alapján az eddigi hamisjelszavas demokrácia helyébe a termelő osztályok nemzeti céloktól áthatott, produktív harmonia lépett. Mussolini Olaszországa ma az az ország, amelyik sok példával szolgálhat és sok bevált modern intézménnyel dicsekedhetik. Igen mely bölcsesség s nagy körültekintéssel párosult lépése a magyar kormánynak az Olaszországba küldött csupa szakemberekből összeállított delegáció, mert hazánkat meg fogja ismertetni a modern állami intézmények sok kiváló alkotásával. Az a baráti jó viszony s a kölcsönös szimpátia, mely az olasz és magyar nép között fennáll, ezt a tanulmányutat csak

A MUNKA TÁRCÁJA.

Isten imádás a művészetben át.

BÁTKI JÓZSEF legújabb alkotása.

Az ember fejlődésének történelmében a mai időkig legnagyobb jelentősége van a tudat megszületésének. Ez a folyamat évtizedekre tartott, sőt bizonyos árnyalatokkal tart ma is. Hová fog vezetni? Agnosticizmus jut-e érvényre, vagy az agnosticizmus, mely azt tartja, hogy az emberi elme véges és a végtelen evvel az elmével el nem érhető, mely fellogás a Spencer filozófiájában is kifejezésre jut.

Másrészt a pszichogógia (az önfegyelmezés művésze) francia nagy mestere Baudouin írja, hogy a fejlődésanalízis fiatalabb tudat erői elenyésznek az öntudat alatti lelkiállás, évmilliók óta ösztönös erővel szemközt. Éppen ezért írja Bonelli s kitűnő sorokat: „Aki az életben igazán felébred, mindig a maga öntudatára ébred; a meddig az ember idegen akarat vagy idegen gondolatok és nézet hatása alatt él alszik mint a legtöbbben. De jobb ébren lenni a pusztában, mint a paradicsomban aludni.” Ez a megállapítás már a személyiség, a personalitás, az egyéniség nagy kérdéséhez vezet, mely szintén fejlődésanalízis jelenség is. Az evolúciós gondolatot egy neves angol biológus úgy értelmezi, hogy az nem más, mint a teremtés methodusa s így

az evolúció és a Creatió, a teremtés szakadatlan folyamata.

Mikor az ember fejlődése folyamatában tudatára ébredt önmagának akkor kezdett derengeni lelkében a Teremtő iránti érzék. Egy-egy törzs, vagy nagyobb közösségben élő embercsoport kiemelkedő tehetségű tagjai jutottak az istenség fogalmának homályos tudatára. Lassankint kifejlődött az isteneszme gyenge körvonalakban s vele együtt az isten tisztelete és imádása. Ez az isten imádat és hódolat aztán hihetetlen arányokat öltött az idők folyamán s a primitív ember első ez irányú megnyilatkozásaitól a fejlettebb koroktól az ezérféle formában jelentkezett. Az ázsiai népek kezdetleges bár tömegében nagy arányú templomaitól s a bennük lefolyó szertartások sokszerűségétől jutott Perzia s Indiába, majd a hellén félszigeten keresztül Rómába, a világ központjába. Kigyúlt aztán a bethlehemi csillag és megszületett a christianizmus. Ekkor már az emberiség ethical, állami és művészeti fejlődése jelentősen előmozdult az istenimádat szolgálataiba szegődött lassankint a művészet minden neme. A mit az ihletől megszállott prédikátor nem tudott teljességben elérni, vagy szavainak megmozdult súlyát külső eszközökkel is fokozni kellett, akkor jött alkalmazásba a művészeti ágak sokfélesége. A kereszténység terjedésével megszűntek az orgona, a harangok hívó szava. Hatalmas templomok

emelkedtek, melyeknek építészeti nagyszerűsége a román, barokk és gót stílusban át a mellék fajták sokaságával elárasztotta a keresztény világot. A vallásos zenei remekművek Palástrina, Händel, Bach, Baethoven és Liszt műveiben érték el a tökélyt.

Az isten imádatának felkeltésére sorba állítottak a mindenfajta ingerkeltő behatásokat: a tőmjén, a színes ablakok művészi produktumai, a halk csengőszó, a színes üveglámpák és gyertyák sorfala. A szentély jelentőségének előmozdítását célozták a művészeti faragású oltárok, a szobrászat és a pazar pompájú falfaragások, a festészet kisebb, nagyobb és leghatalmasabb alkotásai. Sőt a legmodernebb idők az egyházi énekek és chorusok megrendítő hatásait s a legnagyobb eredményekkel alkalmazták és igénybe veszik még a kifejező mozdulatu táncfigurát is a hovatovább oda jutunk, hogy a vallásos érzés glorifikálására actióba lép a filmművészet; hiszen ez a csodálatos haladású művészet most üli a kereszténység megalapítójának a királyok királyának filmjével leghatalmasabb diadalát.

De az áhitat felkeltésére az istenben elmerülő lélek átzellemesítésére, a hívő, alázasos szívnek a Teremtőhöz való indulatok felkeltésére leghatalmasabb külső indító erő a templomi művészetnek az az ága, mely egyszerű, átfogó megértéssel és megérzéssel a templom

belsejének harmonikus átalakítását veszi tervbe az architectonicus beosztások keretén belül. Ez az összbemómat keltő művészet a templom belsejének színeinek, formákkal való megtelítése a művészet csoportosítását az magasztos hangulatot hajt. A templomba járó, hitbuzgalomra teremtő ember a templom külsőre lépve már jórészt eltelt evvel a hangulattal és lelki megrendüléssel, mely minden középületbe való belépéskor már a külsőben elfogja az egyseket. A mikor a hívő belép a templomba és szettekinthet elibe táru a művész lelke által alkotott megjelenítése annak a viszonyoknak, mely az emberi lelket a Teremtővel összhangzásba hozza.

Ennek a művészetnek egyik kiváló hivatottja Bátki József, ki már számos disztó teremtő munkát végzett, középletek, iskolák és templomok számára.

Értékelték az ő képességeit a tarjáni izraelita hitközség előjárói is és megbízták, hogy templomuk belső díszítését terveit dolgozza ki s lásson hozzá annak kiviteléhez.

A feladat nem volt könnyű. Nemcsak a megbízatás körülményei állították nehéz problémák elé a művészt, de az a buzgalom is erősen mozgásba hozta ősszázes lygeketézt, hogy Tarjánban, ha szerényebb keretek között is de minden áron jeles és értékes munkát végezzen teljes melegegdesére megbízójának és megnyugtatóására művészi ambíciójának,

gyümölcsözővé telt, mert itthon sor fog kerülni azokra a szociális s főleg a munka viszonyait szabályozó intézményekre és intézkedésekre, amelyek a magyar termelést és az ország anyagi s erkölcsi javainak gyarapodását kell, hogy előidézze. Külső politikai szempontokból pedig feltétlenül csak mélyíti azt a szíves viszonyt a magyar bizottság tanulmányait, melynek apólasa a két nép között minél nagyobb mértékben óhajtott és kívánatos.

A delegáció tagjainak módjában lesz összehasonlításokat tenni a két ország viszonyai között, hogy mind a két állam azonos érdekei szociális, többségi és nemzeti érdektől fokozott munkát tekintetben s bölcsességük és szakértelmük eldönti velük, hogy a hazai megvalósításra az előnyösség és hasznos fejlődés szempontjából mit fognak megajánlani. Nemcsak a személyes érintkezésre van nagy szüksége Magyarországnak, de a barátságos államok közötti minél gyakoribb és szélesebb körökre kiterjedő hasonló érintkezés is a kor és a viszonyok követelménye, mely hasznos gyümölcsöket eredményez az egyesek és az állam javára.

Ponyi Antal arcképleleplezése

Az ipartestület székháza mult szombaton este kedves ünnepély tanuja volt. Egy régibbi határozatból kifolyólag megfektette az ipartestület tizenkét éven át volt elnökének és mostani diszelnökének Ponyi Antalnak arcképét.

Az ünnepélyt társasvacsora keretében tartották meg, amelyre meghívásra megjelent Sztranyavszky Sándor dr. államtitkár, Förster Kálmán dr. polgármester, Pitta Lipót dr. rendőrfőtanácsos, Markovics Miklós dr. rendőrfőtanácsos, Róth Flóris, Liptay Jenő kormányfőtanácsosok, Szántay István állomásfőnök, Varga Kálmán dr. városi főgyógyász, Bodó János és Kovács József városi tanácsosok, Elsner Gusztáv csendőrtanácsnok, s az iparos világ egész tarsadalmá.

A kilencven terítékű bankett előtt Takács Ferenc ipartestületi elnök üdvözölte Ponyi Antalt, aki annyit küzdött, különösen a kommun és forradalmak alatt az ipartestületért. Az ipartestület nem felede el az érdemeket, örökös tiszteletbeli elnökévé választotta meg a megfektette arcképét. Végül a fehér asztal mellől üdvözölte a jelenlévő államtitkár.

Ponyi Antal megilletődve mondott köszönetet az ünnepeltetésért.

A bankett első felkötőzöttében Timaróczy Sándor alelnök üdvözölte az államtitkár, figyelmébe ajánlva az iparosság négy főbáját: az agykori biztosítást, az ipari kölcsönben való részesedést, a helybeli köziparosságnak támogatását a megindult építkezéseknél és az ipartestület megnagyobbitását.

Az államtitkár azonnal válaszolt. Köszönetet mond azoknak, akik lehetővé tették, hogy Ponyi Antal ünnepeltetésén részt vehessen, aki 12 évig állva az élen az ipartestületben összhangot tudott teremteni, mert mindig tudta, hogy mi a kötelessége. Ő volt az egyike azoknak, akik főispánság első napjaiban Balass-

Mindkét feladat sikerült. A hitközség elismeréssel adózik a művészi teljesítménynek s az a nehéz feladat, hogy már meglévő formai interierbe állítson bele olyan vallásos eszmei légkört a melyre csak képes a templom belső díszítő művészet, s ez meg is feleljen mindenben a tarjani hitközség vallásos felfogásának ez is mindenben sikerült: A zsidó nép ősrégi vallásos eszmei s hitéletének főbb mozzanatai életre keltek. Templomuk belső új kontéssza a hívők szívébe áhítatot gyújt és új lelkesedéssel hevül majd lelki életre annak a hitközségnek, melynek ősei évezredek szakadallan lelkiismereténél az sok megrázkódtatón keresztül töretlenül tartották meg apák hitét.

A freskók elkészültek. A volt architektúrát Bátky József sok tudással és művészi megérzéssel templomszerűvé alakította át. Az régi thora (a héber thorán, tanítás, törvény; javak, hajtani, a kezét kinyújtani, mutatni, tanítani); a Mózesi törvénykönyv, a Pentateuch, melyből az előimátkozó vagy előének szombatban egy részletet énekel) szekrényből indul ki az egész compositió. Jobbra, balra tőle nagy, pompás zöld drapériában

gyarmaton felkeresték és megnyerték a Salgótarján iránt szeretetnek. Első perctől tisztelettel érzett vele szemben mint polgárral és iparossal szemben, kívánja, hogy az ő szelleme hassa át az ipartestületet Timaróczy alelnöknek válaszul kijelenti, hogy hálás a tarjani iparosság iránt, akik elsőnek ragadták meg az ő lobogóját, nem feleli a jót, nyitott kaput döngtetnek, ha az agykori biztosítást kívánják, hiszen ez megoldás alatt van és Bethlen István miniszterelnök megtalálja a megfelelő módot, hogy az iparosság kívánságát valóra váltsák. Az ipari kölcsön ügyében senki hozzá nem fordult segítségért. Ha hozzá fordulnak segíteni fogl! A mult napokban átadott rendőrpépületen a helybeli iparosok kifogástalan munkát végeztek. Az építkezések azért indultak meg, hogy éppen a salgótarjáni munkásoknak foglalkoztassák s ezirányban ezuton is mindent elcsoznak követni. Az ipartestület megnagyobbitásában maga is részt óhajtott venni s lsten áldását kéri az ipartestület minden munkás tagjára.

Róth Flóris főtanácsos dr. Sztranyavszky Sándorra, mint nógádrára s mint a kormány tagjára ülti poharát, akit még Földi István kiskorában üdvözölt. Majd meg a következő köszöntőket jegyezték fel: Róth Flóris az ipartestület elnökére Takács Ferencre, Varga Kálmán dr. a közben megérkezett Sztranyavszky Imrere, Sztranyavszky Imre az atyját annyira szerető salgótarjáni férfiakra, Ponyi Antal Förster Kálmán dr.-ra, Galbács Antal Ponyi Antalra, végül közki-vánatra Szántay István a nagyipar jelenlévő képviselőire Róth Flóris és Liptay Jenőre, a sort pedig Timaróczy Sándor Sztranyavszky államtitkár szavaira való rellaktálása zárta be.

A társaság még késő éjjelig maradt együtt az ünnepelt tiszteletére.

Tűzoltóink ünnepe.

Mult vasárnap délután szép látványban volt része városunknak. Az ujjonban átszervezett önkéntes tűzoltóság Círbesz István főparancsnok vezénylete mellett naggyakorlatot tartott.

Pont 4 órakor megszólalt a tűzjelző szíre. Derék tűzoltóink a képzelt tűzhöz pillanatok alatt kivonultak és a legnagyobb fegyelem mellett minden ember a helyén volt. Dacára annak, hogy 250 méter tömlőt kellett szerelni, 11 percre rá a tűzjelzés pillanatától, a motorszivattyú ontotta a vizet az épület tetéjére. Közben a piactérrel szemben levő hegven kigyulladt a második mesterségesen előre elkészített tűz, ahová a II. számú motorszivattyú legénysége vonult ki. Itt is ilyen szép teljesítményt végeztek, mert két perc alatt fölhatoltak a vizsgatárral.

Visszaszerelés után a legénység a piactéren sorakozott és díszlépésben vonultak el a polgármester, mint az egyesület elnöke előtt.

Megállapíthatjuk, hogy jól esett lát-nunk derék tűzoltóink fegyelmzett munkáját, melyért a parancsnokságot illeti az elismerés.

Este 6 órakor a városháza tanács-teremben tartották meg ünnepi körgyűlé-

gyönyörködünk, a szentek szentélyének függőnye. Ezzel gazdag hátteret nyert a thora szekrény. Felette a régi festett üvegablak, melynek mélyedésében lágyan hajlik lefelé a bőségszárnyu manna esőve. A már említett függőny felett a színes ablaktól jobbra-balra az ég csipkebokor és a hétágú gyertyatartó. Folytatás lent a templomban a thora szekrény függőnyéhez kapcsolódnak az ígért földjének stílizált tájképei.

A női templom alapszíne enyhe zöld; figyelemre méltó a finomtonusban tartott freskók, az illatszerek oltára a szomorú fűzzel és a plafonon a 12 törzsenk megfelelő csillagmotívumok lámpatesttel. A tekintetet felfelé irányítja a lotusra emlékeztető fehér oszlopok, melyek pompás színi és rajzu assyr és magyar ornamentikával összekötve zárják körül a templomot. Felette mintha kinyílna a két égbe, hogy hulljon belőle manna eső; megjelenik a Mózes-tábla, az éntnyit hullámok között a frigszekrény és hasonlók.

Szépét alkotott Bátki mester; reméljük, hogy még sok értékes freskóval gazdagítja városunkat.

süket, melynek keretében leplezték le 30. évi tűzoltói jubileuma alkalmából Hricsovsky András fényképét. A közgyűlésen megjelent dr. Sztranyavszky Sándor államtitkár, dr. Pitta Lipót rendőrfőtanácsos. A polgármester a Hriscegy elmondása után megnyitja a közgyűlést és üdvözlő az államtitkár. Mint mondta, hogy őt is a jó szíve hozta közénk, mert hisz ő maga is tűzoltó, még hozzá jó tűzoltó, akinek sikerült eloltani a salgótarjáni tüzet, amely tűz állandóan nyugtalanságban tartotta a polgárság lelkét. Megköszönte a város közönségének támogatását és közöni a tűzoltóknak, hogy megteremtették a rendet és fegyelmet. Reméli, hogy az egyesület nívója arra a nívóra fog emelkedni, mint Veisenbacher idejében volt.

Tárgysorozat első pontja: Hricsovsky András arcképének leleplezése.

Ponyi Antal szép szavakkal ismerteti Hricsovsky tűzoltói ténykedését, aki 1897. óta tagja és 1912 óta parancsnoka a testületnek. Nevezetnek sokat köszönhet a város, mert ezen testület összetartotta, még a legkritikusabb időben, a kommun alatt is, amelyért minden elismerés megilleti. — Leleplezi a fényképet.

Hricsovsky mélyen meghatva mond köszönetet az ünnepelésért, a melyet polgári kötelességből tett s melyre esküje is kötelezi s külön köszönetet mond Sztranyavsky államtitkárnak, hogy az ünnepélyen résztvett.

Ezután a polgármester fölkéri Sztranyavsky államtitkár, hogy a kitüntetések ossza szét.

Sztranyavsky államtitkár örömeinek ad kifejezést, hogy a közgyűlésen részt vehetett és főleg örült annak, hogy Hricsovsky üdvözölheti, nem mint tűzoltót, hanem mint embert, aki a közélet hűség és önzetlen szolgálja volt. Üdvözlő azt az embert, aki a köz közvetlen szolgálatában állott, mert az megbecsülendő. Az ünnepelt 22 évig volt Salgótarján közgyűlési bírja és melegen szorítja meg kezét. Majd a tűzoltókhoz szöli, akiknek Hricsovsky állítja oda mint példát és megköszöni a polgármesternek, hogy az ünnepélyre meghívta és alkalom adott arra, hogy Hricsovskyval kezét szoríthatt, aki a köznek nagy hasznára volt. Sztranyavsky személyesen tűzte fel a kitüntetések a kitüntettek mellé.

Végül a polgármester köszönetet mond a parancsnoknak és a közgyűlést bezárta.

Sztranyavsky államtitkár a tűzoltók sorfala között hagyta el a városháza tanácstermét.

Hírek és különfélek

Előléptetés. Futásfalvi Vitéz Pál Imre ny. őrnagyot, jászai testnevelési vezetőt a kormányzó ny. alezredessé léptette elő. A kiváló sportférfi, a nagyszerű katona és szervező, méltó elismerésben részesült a kinevezés által, mely általános örömet keltett városzerte és messze vidéken.

Halottak estéje Zagyvapálfalván. Évrlő-évre impozánsnak keret között bontakozik ki a községben a mindenszentek estéje és a hősök emlékének megünneplése élénk tanúságteleként annak, hogy a község vezetőségének és lakóinak van szíve, lelke és érzéke e két nap mélyégség jelentőségének megértéséhez. Oly körültekintő gondnal és legmesszebbmenő precizitással megrendezett ünnepség kevés helyen található, mint Zagyvapálfalván s ebben rejlik titka annak, hogy egy-egy ilyen alkalomra az egész környék Mókossága idegravitál. A footballpályáról való hatalmas tömegű felvonulás a bányászzenekar kísérete mellett a leventékkel, megváltásuk jelével, lobogókkal, lampionokkal és bányászilámpával elősoraug látványosság volt. A temetőben minden egyesület az előre kijelölt helyét a legnagyobb csendben elfoglalta, felharsant a zenekar precíz előadásában a magyar Hriscegy. Majd az alsófalusi iskola énekkara, igen szép készülettel előadott hazafias dala csendűen fel. Utána Demeter segédlelkész magasszónálsal, megható, szép beszéddel következett. Ezután a bányatelep gyermekkara adott elő alkalmi gyászzenét, kifogástalan tökéletességgel betanulással. Következett a libera, ezután ima az elhaltakért, koszorúk elhelyezése, végül a zenekar által előadott Himnusz. Minden szép volt, minden lélekemelő volt! Nem hagyhatjuk szó nélkül, hogy ez alkalom-

mal nyílt meg először, közvetlen a temető szomszédságában levő, ravatalozó helyiség új épülete a közönség előtt. Valóságos zarándoklás indult meg annak megtekintésére s mindenki néma meghittagsággal szemlélte a három ravatalos s a fal közepén sirjából felemelkedő Krisztus domborművét. Művészi munka. Az arccokról azt lehetett leolvasni: Ide kerülnek a mi szeretetünk s ki tudja a fölöttünk elvégzett, kifürkészhetetlen isteni gondviselés akaratát szerint talán nem sokára mi is. A hősök szobrának pazar kiváltságos a bányatelep által hazafias érzésű és nemes gondolkodású helybeli igazgatójának, a kifogástalan tökéletességgel megrendezett pedig a község agilis főgyűzőjének érdeme. A nagy közönség elfoglaltsága, néma csöndje és meghittagsága megadta nekik a minden hangos szóval ékebben beszélő elismerést és köszönetet.

Egyházi élet. Vasárnap (okt. 30.) este 6 órakor tartott értekezletet az acélgári templompóti bizottság Ballhauser István főmőrnök, h. igazgató elnöklésével. Brezina Gyula tisztviselő nyitotta meg az értekezletet, majd nagy lelkesedés közepette adta át az elnöklet Ballhauser Istvánnak, aki készséggel állott szolgálatába a szent ügynek, melynek mielőbbi sikeres befejezését egyhangú lelkesedéssel kívánja az acélgári és környékének sok ezer katolikusa. Megválasztották a 125 tagból álló szervező bizottságot, amely kiküldte az intézőbizottságot az ügyek intézésére. Az értekezlet egyhangú kívánságára Upponyi József hittanár szöli lelkes hangon, magával ragadó szónoki képességgel a gyár jöszelmei katolikusaiboz, majd Ballhauser Istvánhoz, akit lelkesítésen az a tudat, hogy ha harcot harcoltat és sok ezer hívőnek lelki békéjéhez, nyugalmához hozzájárultam. A nagyhatású beszéd után lelkes hangulatban oszlott fel az értekezlet, hogy hozzáálljon a program szerinti munkához.

Országos ünnepség keretében leplezik le Budapestén f. hó 6. án a hatalmas Kossuth szobrot, melyre Nógádr. Hont vármegye a következő előkelőségekből álló küldöttséget küldte ki: Gróf Almásy Imre, Balás Barna, Baranyi Tibor, dr. Förster Kálmán városunk polgármestere, Huszár Tibor, dr. Schindler Aladár. Az ünnepség vasárnap d. e. lesz s így a küldöttség tagjai, akik diszmagyarban jelennek meg az ünnepségen, már szombaton este a fővárosba érkeznek.

Salgótarjánban október 31.-én a reformáció ünnepén a délelőtti istentisztelet mellett az esti ünnepi középnapon Eisele Gusztáv acélgári műhelyfőnök és II. felgyűző felolvasása állott aki Luther Mártonról, mint emberről szöli az ünnep szép számban összegyűlt közönségéhez. Jellemek tiszteletreméltó vonásai közül különösen kiemelte azt a tiszteletet, amelyet atyjával szemben viseltetett s amely egész életén át minden jelentősebb eseményén is éreztette hatását. Az ünnepségen Szabó Dező rel. lelkész mondott az egész ünnep jelentőségét átfogó tartalmú imát. Az acélgári fuvoquartett hatalmas erővel szöliatta meg az ünnepi melódiákat Ursutz József karnagy vezetésével, Kovács Géza orgonakísérettel mellett pedig egy bajos nő szöli és Jancsik Mihály sok ígérget tartalmazó hangon előadott éneke emelte a lelkeket az emlékezés szárnyain Istenhez közelebb. Az ünnep dr. Csengődy lelkész imájával ért végett.

A csendőrségi laktanya építését, mint értesülünk Haluskay-Szmolka vállalkozók nyerték el. Több hatalmas munkának eddigi kiváló teljesítése és az ország pályázatok közül a legolcsóbb ajánlatok megtétele biztosították a csaknem ötföld milliárd értékű csendőrségi laktanya építését fentnevezett jóhíru cégnek.

Villanag varr Ön? A Singer motor megkíméli Önt a fáradságtól, hogy varrógépet lábbal hajtsal Sziveskedjék valamelyik Singer fiókátlában a Singer motor bemutatását kérni. Vételkényszer nincsen.

A baglyanáljai tiszti-altisztkar és munkásság kegyeltes ünnepélye a „Hősök szobránál” Mindszentek ünnepén. A hactéren elcsétt hősök emlékének kegyeltes ünnepély keretében ádozt a baglyanáljai tiszti-altisztkar és munkásság, f. hó 1.-én a Hősök szobránál. Az ünnepély, melyen Baglyanáljai körszöge teljes számban részt vett a „Himnusz” el-

játszásával kezdődött, melyet a baglyas-aljai bányászzenekar adott elő. Azután dr. Czibusz Endre főgimnáziumi tanár tartotta meg magas szárnyalású beszédét, majd a salgótarjáni közp. bányászdalára éneke következett, melyet nagy élvezettel hallgatott végig a mélyen meghatót közönség. Kossik Miklós nagy érzéssel és igazán fejlett technikával szavalta Bajza József „Apoteozia” c. versét. Ismét a bányászdalára gyönyörű összhanggal énekelte el a „Nem! Nem! Soha!” nagyszerű akkordjait. Majd Bata Mancika szavalt kedvesen, utána pedig a bányászdalára a „Morthy” indulót énekelte el a szokott precizitással. Ezután megkoszorúzták a szobrot, Császár Pál a kaszinó, Damp János az iparos- és bányásmunkásság Zsigmond József a község nevében helyezte el a koszorút. Az ünnepi közönség ezután a temetőbe vonult fel a baglyas-aljai bányászzenekar gyászdíndulóját, ahol a szerencsétlenül járt bányászok siránál Csóka Vendel mondott kegyeletes szavát a munka vértanúi felett, majd Zsigmond József mondott beszédet és imát a sirnál.

Egy millió koronás ebédet eszik Róbert Jenő a berlini sziniszagató, aki most Budapestre érkezett, hogy a „Periferie”-t rendezze. A Németországba elszármazott magyar sziniszagatókat legendaris étvágya van. Három rostélyost is megesszik vacsorára. Most, hogy Budapestten van a Színházi Élet új számában Intini Pista letelezte őt, de még egy csomó érdekesség pletykát is közöl a közönséggel. Nagy Endre a színésznő férjéről, Krudy Gyula a Nagyszasszonyról, Lengyel Menyhért a londoni „Levil”-ről, Nádas Sándor a terevárosi bucsúról, Szép Ernő az Új Színházról, Szász Zoltán a női szépségtitkairól írtak cikkeket a Színházi Életben, amely még számos riportok és fényképek közül Farkas Imre Lelki Klinikáját és regényét, Buz Bekete László sportregényét, a „Te csak pipáld Ladányi”-t mint darabmellékletet és kottamellékletet is közöl. A 180 oldalas mélynyomásos művellettel díszített Színházi Élet ára 1 pengő. Negyedévi előfizetési díj 10 pengő. Kiadói: Budapest VII., Erzsébet körút 29. sz.

A vén goromba című nagyszerű szindarab kerül bemutatásra a Hirschgyári kitudó műkedvelők előadásában. A 12-én a Hirschgyári olvasóköri körben, másnap 13-án (vasárnap) pedig a Róm. K. Oliv. körben vendégszerepelnek a Hirschgyári elsőrangú műkedvelők. A darabot Fekete László rendezi, akinek személye garancia arra, hogy az előadás nagyszerű lesz.

A városházán történt szabálytalanságok ügyében megindult fegyelmi vizsgálata végetért. Takács Ferenc, Tilger Károly és Balogh Béla ellen a fegyelmi eljárást, fegyelmi vétség tényállásának hiánya okából az alispán beszüntette.

Képviselek balesete. A f. hó 22-én lezajlott ünnepségek után Dr. Sztravaszky Sándor államtitkár 3 napig városunkban maradt, majd nógrádmareczi birtokára utazott. Rétságon autóját defektust kapott, mire egy privát autót folytatja utját. Érsekudvarra érve, az ucca tele volt lakodalmas néppel, miért is autóját csak lassan tudott haladni. Egy ittas ember, — anélkül, hogy sejtette volna ki őt az autóban — öklével a sofőr előtt levő vastag üvegábrába csapott, s az üvegdarabok megsebesítették az államtitkár szemét, aki az erős vérzésből súlyos bajt sejtve, orvoshoz fordult. A baj szerencsére jelentéktelen volt s így azon örömeinknek adhatunk ki-fejezést, hogy komolyabb sérülés nem történt.

Kisebbségek védelme. A közeli szomszédban Ragyolcz és Fülel táján csendőrok kíséretében járnak a kényszerített magyar tanítók, hogy a nyomtatott blankettákon bűnégaláírástok szerzenek a magyaroktól, melyek szerint igen jól érzik magukat a cseh uralom alatt. Mondani sem kell, hogy a felháborító csemmány jogtalanság felnyitja még azok szemét is, akik némileg beletörődtek már az új honfoglalók jogtöréseiba. Örömmel halljuk, hogy bizony mindenféle ürgyűgél bujnák ki testvéreink a bányászterület elől és alig akad 3-4 egy faluban, aki félelemből aláírja a nyilatkozatot. Nyugodtak vagyunk, hogy Lord Rothermere kitűnő hírszolgálatát révén tudomásul szerez ezekről.

Egy uccai butoroktól szoba azonnali beköltözéssel kiadó. Karancsalja ucca 557.

Salgótarjánban, 1927. október 20-án megtartott országos állatvásár eredménye a következő:
a) Felhajtott szarvasmarha 887. drb. Eladott 294 drb. b) Felhajtott ló 308 drb. Eladott 58 drb. c) Felhajtott juh 1462 drb. Eladott 538 drb. d) Felhajtott sertés 569 drb. Eladott 451 drb. Felhajtott összesen 3226 drb. Eladott 1341 drb.

November 6-án látja vendégül a Salgó F.C. a Fővárosi T.K. jó képességű csapatát s az előjelekből, valamint abból ítélve, hogy Salgó új csapatösszeállításával veszi fel a küzdelmet, izgalmas mérkőzésre van kilátás. Itt értesítjük a tisztelt érdeklődő közönséget, hogy a belépőjegyek árát tetemesen leszállítottuk.

Egy házasság amely az egész világot érdekli Szerzői: Maurice Chevalier és Yvonne Valli. Hogy ki ez a Maurice Chevalier? párisi revüszár és szívéideál. Azt itt nem is tudjuk, nem is értjük az emberek; vidám külvárosi legény, aki félrecsapott kalappal és dudázó önbizalommal indult el Ménimontant hegyéről, hogy eljusson a párisi boulevardok fényárban úszó színpadára. Ménimontant Páris külvárosa és ha kanyargó, hegyes-völgyes uccáiról szép, derült alkonyaton elnéz az ember, egyszerre gyullad ki feje felett az ég sok ezer csillaga és a lába alatt Páris sok millió villanykörtéje. Maurice Chevalier ebbe az izzó lámpatengerbe került be és a világ legvidámabb városában a jókedv koronázatlan királyává lett. Chevalier házasságával egybeesik emlékirataink könyveiben való megjelenése. „Chevalier emlékiratai”-ban Páris öröme és Páris bánata líheg és egy csodálatos karrier minden érdekességén túl, az öröm fővárosának finom és hamisítatlan illatát hozza magával. Ez a könyv francia nyelven 150 ezer példányban fogyott el és most jelent meg magyarul. „Chevalier emlékiratai”-nak magyar kiadását csak a Színházi Élet előfizetői kaphatják meg, mert a könyv árusító forgalomba nem kerül. A Színházi Élet előfizetői azonban ingyen kaphatják meg, mert a Színházi Élet tudvalegölég minden negyedéven egy regényt ajándékozik az előfizetőnek. A Színházi Élet ötödik ajándékregénye ez a könyv, melyet a Színházi Élet kiadóhivatala (VII. Erzsébet körút 29) mindenkinek, aki egy negyedévre 10 pengőért előfizet, azonnal ingyen küld meg.

A november 6-iki football mérkőzésre jegyek elővételben kaphatók: Mayer Kálmán, Gesheit Kálmán, Hanga Gyula, Mayer Vilmos fűszerkereskedésben, özv. Dr. Németh Dezsőné és Friedler Samu papírkereskedésében és László Imre valamint Fr. edmann divat és ruha árukereskedésében.

Gyilkosság Kazáron.

Borzalmas gyilkosság történt Kazáron f. hó 23-án vasárnap a késő esti órákban. Az áldozat Sándor Ernő, 25 éves, nőlen, kazári lakos, aki már 13 éves korától Soldos Béla dr. főispán kázi uradalmában szolgált és az utóbbi években paradés kocsis volt. Özvegy beteges édesanyjának és fiatalabbkorú testvéreinek eltartója és atyahelyettese volt, akit munkaadója, a község intelligenciája és népe is szeretett. A nevezett napon a kora esti órákban egyik rokonával Sándor Imre béressel a kazári bányatelepi kaszinó korcsmájában ittak egy-egy pohár bort, miközben Kovács Péter és Balog Ferenc nevű bányászok, akik szintén falubeli legények és hír szerint amazzal régi „jó barátok” voltak, valamiképpen kötekedni kezdtek Sándorékkal, miközben Kovács Péter Sándor Ernő rokonát Sándor Imrét arcultította. A jelenet után Kovács Péter és társa hamarosan elhagyták a helyiséget és a községbe távoztak. Jóval később, egy 11 óra tájban, Sándor Ernő és társa a falu utcáján járva látták, hogy egyik rokonuknál, ahol előadásban levő leányok is vannak még lámpavilág van. Szokásukhoz híven betértek oda egy kis időre. Azonban ott volt Balog Ferenc is, aki az idősebb leányrokonának volt az udvarlója és vele volt Kovács Péter is, aki Sándor Ernő társát Sándor Imrét arcultította Sándor Ernő szemrehányást tett nekik az előbbi incidens miatt, mire Kovács Péter kiválasztva azt választotta, hogyhát adja vissza neki Sándor Imre azt a pofont, ha olyan nagyon „fájt az neki. Sándor Imre erre hajlandónak is mutatkozott, Balog Ferenc azonban megkapta és kitussolta az

Látta már

A könyvpiac legújabb szenzációját?

Nézzé meg

az összes helybeli
könyvkereskedések
KIRAKATÁT

az összes helybeli
könyvkereskedések
KIRAKATÁT

Dickens Twist Olivérje

gyönyörű hófehér fementes papíron aranyozot egészvászonkötésben a klasszikus regénytár nagyszerű fordításában, 488 oldal.

Ára: 2.30 P.

udvarra, de ebben a pillanatban Kovács Péter hirtelen Sándor Ernőre támadt és késével hasát vágta keresztül. Sándor Ernő borzalmas sérüléssel önkéntelenül is megrogynd, de Kovács Péter ezel nem elégedett meg, hanem földrepergette elgyengült barátját, rátérdelt és még vagy 12-13-szor vágta kését hátába, oldalába és szegény Sándor Ernő hiába rimázkodott irgalomért, a megvadult bestia rostát szabdaltal áldoztat. Ezalatt vak sötétség borult az utcára, a villanylámpák valaki azonnal eloltotta és mire Sándor Imre, aki közben kelepcebekerült társának megmentésére segítség után futkosott, visszatért. egy szomszédos ház padkájához kivette, ott találta vérző sebekkel borított rokonát. Esős, viharos éjszaka volt, Sándor Ernő egy parasztszekéren előbb Mizerfára, majd a salgótarjáni acélgárr körhözba vitték, ahol még eszméletlen volt hétfő esti órákig, de borzalmas belső sérüléseibe még ezen éjjel kiszenvedett. Különös az a hír, hogy Sándor Ernő a „jóbarátai” az előző vasárnap „csakugy tréfából” úgy vágták az utment ki köráshoz, hogy egész héten át a karját fájta. Figyelemreméltó, hogy Sándor Ernőnél és társánál állítólag semmi olyan tárgy nem volt, amivel azok veredést kezdhettek, vagy védekezhetek volna. Hogy mi ragadta új kegyetlen bosszúra a minden emberi érzésből kivetkőzött gyilkost, eddig meg tudunk nem sikerült.

De álljunk meg egy pillanattal Jusson eszünkbe első, nagy királyunk fenséges személye, az ő törvényeinek mérlege: szemétszemért, életet-életért! És ma?.. mi tartsa vissza indulatában, végzetes elhatározásában a magyart? Olvassa az újságokból, hallja börtönviselt atyafiak szájából:

— Emberéletért 3-5 év Legalább addig se kell kenyérről gondoskodni! A börtönben meghíz, hasateret az ember. Meglátán néhány esztendő el is szoktak engedni, —

A tulzott humanizmus sok esetben árt.

Ma különösen, amikor a magyar élet, a magyar vér oly drága, amikor országsszerte kezd elharapódzni a könynyelmen elkövetett avagy virtuskodó gyilkosságok száma, innen Sándor Ernő magyar testvérünk holtteste mellől hívjuk tetemre az igazságszolgáltatást! Amíg nem statuál elértentő büntetést, addig gombamódra szaporodik Sándor Ernő esete és a mi magyar életünkért, véreinkért aggódo keblünkbenl mindgyakrabban feltör a fájdalom sóhaj: „Hol vagy, látván király? Téged magyar kíván!”

Salgótarjáni mozaikok.

Irta: Kustor Lajos.

Halottak előestéje van. A temetőbe a hívők ezrei sietnek, hogy leróják a kegyelet adóját szereteteink iránt. A gyertyák és mécsesek megszámlálhatatlan sokasága ég, megvilágítja az égboltozatot, mintegy mutvatva a feltámadásba vett örök reménységet. De nem csak a temető világos, a megemlékezések lángjaitól, hanem az egyébként csendes és sötét Fő-tér is. A Hősök szobránál gyertyafény hirdeti a fájdalmas visszamelekezesek, a sajtó fájdalmas estjét. Katonák és türelők állják körül a kőbe vé-

sett magyar Golgotát, amely az idegenben nyugvó hőseink emlékezetét hirdeti. A koszorúk tömege borítja a szobor talpatát s a gyertyák fantasztikus, lángjai mintha imbolgó árnyakat mozgathatnának. Azok lelkei, akiknek nem adatott meg, hogy az édes magyar haza rögei takarják porladó csontjaikat. A bus visszamelekezesek szobra körül pedig könnyező apákat, síró anyákat, zokogó gyermekeket látunk, akik édes szeretteiket, a haza hősi martírjait gyászolják. S mintha maga a kőhőnved merev arcfájdalmas könnybe borulna, látva a kegyeleti ily fenséges komor pompáját. S s csataterék hősi halottai pedig pihennek, hogy valóra váltsák a költő fájdalmas feljajdulását. „Nyugosznan ők a hős fiak, Duló csaták után.”

Borban az igazság. Talán sehol sem értékelik ezt annyira, mint Salgótarjánban. Egyik mulatság a másikat éri, hogyha tönkre megyünk, legalább vígan menjünk tönkre, Na de nem le ez a baj. A sok bajunk, keservünk között legalább a mámor percei szereznek pillanatyit enyhülést. Hanem vasár- és ünnepnap reggel talán sehol sem látni annyi részeg embert, mint Salgótarján utcáin. Akkor, amikor a hívők ezrei sietnek a templomba, hogy enyhülést és lelki vigaszt találjanak a mindennapi élet nehéz, görögnyös küzdelmeiben, részeg alakok összefogódzkodva s nem épületes társalgást folytatva állják el a gyalogjárókat, meglökdösve a templomban menőket, hogy illetlen magaviseletükkel s beszédükkel megbőrköztassák a jámbor hívőket. Szeretettel kérjük az államrendőrséget, hogy kiemelt nélkül kísérik be az ünnepnaptól s a törvény szigorával tanítsák ki őket a vasár- és ünnepnapok megszenteléséről. Csak néhány példát kell statuálni s menten eltűnik városunk vasárnapjainak e szegényfoltja.

Bő s érdekes tanulmány tárgyává lehet tenni a salgótarjáni mozi „zenekari” vagyis harmadik osztályú közönségét. Talán sehol sem olyan fegyelmezetlen és indolens a mozi látogató közönség alsóbb osztálya, mint a salgótarjáni moziában. Egy jellemző tünet a feltett sapkás mozi látogató. Hiába kéri a jegyszedő, hogy vegyék le a sapkát, hiába ordítja a mozi falán levő felirat ökölnyi betűkkel, hogy tessék a kalapot s a sapkát levenni, a sapkás mozi látogató nem reagál mindenre, hanem feltett sapkával ül le helyre, negligálva s vérig dühösítve a háta megett levőket. Mással az ilyen alakokat egyszerűen kiveretik a józans névben a moziból, itt pedig napirendre térnek felettük, azzal, hogy nem lehet velük birni s így nem segíthetnek az állapotokon. Csak néhány ilyen retinensnek kellene egy kis mörse, egy kis tisztességre megtanítani s a többi majd megtanulná a társadalmi együttélés leglemibb követelményét s szabályát.

Négy polgári végzett fiatal felszerültebe tanulónak fölveszek. Cim a kiadóban.

Ker. szocialista népgyűlés lesz 20-án (vasárnap) d. u. 3 órakor, melyre a fővárosból országos hírű szociológusok is lejönnek. Este a r. k. olvasó körben díszelőadás lesz.

